

Марія Качмар

ВИДАННЯ ДЖЕРЕЛ УКРАЇНСЬКОЇ САКРАЛЬНОЇ МУЗИКИ У 2021 РОЦІ

2021 рік став багатим на цікаві видання у сфері духовної музики. У світ вийшли друком наступні видання: Віденський Октоїх : дослідження; Страсні антифони Любачівського ірмологіона 1674 року; А. Нанке. Літургія; Супрасльські кантики; Ірмолойні напів за українськими нотованими джерелами XVII–XVIII ст. (гимни Всенічної та Літургії). Кожне з цих видань представляє певний період розвитку нашої духовної музики.

Віденський Октоїх (Кодекс Ганкенштайна)¹ XII–XIV ст., виданий у серії “Повертаємо в Україну культурну спадщину”, є колективною монографією українських та австрійських вчених. Розглянуто питання ідентифікації та атрибуції цього давньоукраїнського кодексу за мовними, структурними, кодекологічними, текстологічними та палеографічними ознаками, доповнені застосуванням електронних технологій зображень та хімічного аналізу. Важливим є те, що кодекс є пам’яткою співаних текстів, тому статті д-ра мистецтвознавства Юрія Ясіновського “Кодекс Ганкенштайна як літургійний збірник” та канд. мистецтвознавства Марії Качмар “Музичні елементи у літургійних текстах Віденського Октоїха” звертаються до особливостей тексту цієї музичної пам’ятки, зокрема вдається ідентифікувати тета-нотацію.

Страсні антифони Любачівського ірмологіона 1674 року² є 13-м випуском нотної Антології візантійсько-слов’янської та української церковної монодії, запропонованим д-рою мистецтвознавства Наталією Сиротинською. До видання входить вступна стаття авторки, факсиміле з рукопису та нотний набір з транскрипцією у сучасній нотації. Цикл страсних антифонів вміщує п’ятнадцять музичних розділів, що виконуються на Страсній утрени. Одним із завдань видання є залучення піснеспівів до практики церковного співу як у храмах, так і в концертних виконаннях. Страсні антифони, музичні тексти яких збережені в ірмологіонах XVI–XVIII ст., свідчать про традицію переспівування теми страждання Христа на українських землях, адже подібні жанри Пассіонів, авторства різних композиторів, до сьогодні виконуються в постовий час.

Супрасльські кантики, підготовлені д-рою мистецтвознавства Ольгою Шуміліною в серії навчально-дослідної програми УКУ “Київське християнство”, є прочитанням зразків української багатоголосої церковної музики XVII–XVIII ст. Це вже третє видання у цій серії, присвячене музичній сакральній спадщині. У ньому

¹ *Віденський Октоїх. Codex Vindobonensis Slavicus 37* / Дослідження : міжнародна колективна монографія; від. ред. Л. Гнатенко. Київ : Горобець, 2021. 240 с. Факсимільне видання цього рукопису було видано у 2020 році завдяки сприянню Видавництва “Горобець” та іншим меценатам. Долучитися до проєктів з видання українських рукописів та детально прочитати про видання можна на сайті: <https://ukrmanuscript.com/books/videnskij-oktoih-xiii-st>

² *Страсні антифони Любачівського ірмологіона 1674 року* / упор. Н. Сиротинська [=Антологія візантійсько-слов’янської та української сакральної монодій, 13]. Львів: Видавництво УКУ, 2021. 110 с.

представлено 50 творів багатоголосої музики з колекції рукописів Академії наук ім. Врублевських із назвою “Кантики Супрасльські”. Рукописний комплект із трьох голосових книг, записаних київською квадратною нотацією, став основою праці авторки дослідження і поставив нелегке завдання звести голоси в партитури. Серед кантиків є тексти, присвячені святим, постовій тематиці, вибраним стишкам псалмів, Службі Божій. Видання містить дослідження музичних текстів, факсимільну копію, партитурне зведення голосів і стане доповненням виконавського хорового репертуару церковної музики. Видання готується до друку і здійснюється за участі Міжнародного українсько-польсько-білоруського проекту «Спільна історія – таке ж майбутнє. Супрасль-Синковичі-Львів»³.

Літургія Алоїза Нанке є виданням серії *Пам’ятки сакральної музики Перемиської єпархії* за участі Перемисько-Варшавської Архiepархії у співпраці з Інститутом Церковної Музики Українського Католицького Університету у Львові. Праця містить вступну статтю проф. Юрія Ясіновського “Літургійні твори Алоїза Нанке”, передмову д-рки мистецтвознавства Мирослави Новакович “Алоїз Нанке як композитор церковної музики”, нотонабірний формат 21 твору та факсимільну копію⁴.

Ірмолоні напиви за українськими нотованими джерелами є збіркою піснеспівів Всенічної та Літургії з нотованих Ірмолоніонів, адаптованими Марією Качмар до українських літургійних сучасних текстів. Подані мелодії є зразками києво-руської традиції, що доповнить репертуар сучасної української Церкви і може бути використаний практиками співу на парафіях, монастирях, катедрах⁵.

³ Слідкувати за виданням Супрасльських кантиків можна на сайті <http://kyiv-christ.ucu.edu.ua/>

⁴ Нанке А. *Літургія* / упоряд., авт. вступ. ст. Юрій Ясіновський, передм. Мирослава Новакович; реконструкція партитур і ред. Петро Жеруха, Мирослава Новакович, Ярослав Вуйцик, Володимир Пасічник. Перемишль, 2021. 122 с.

⁵ Ірмолоні напиви за українськими нотованими джерелами XVII–XVIII ст. (гимни Всенічної та Літургії). Упорядник М. Качмар. Львів, 2021, 32 с.